

‘Samen leven, ruimte geven ...’: beleidsprogramma 2022 2026.

Een nieuw beleidsprogramma: continuïteit en vernieuwing.

Nu we op de drempel staan van de beleidsperiode 2022 – 2026 is het de vraag, welke lijn we zullen volgen en welke speerpunten we in de komende jaren zullen kiezen. Omdat we hechten aan een breed draagvlak, hebben we aan alle fracties gevraagd om de speerpunten voor deze nieuwe beleidsperiode aan te leveren; ook de verkiezingsprogramma's van de partijen hebben we als inspiratiebron gebruikt. De programma's hebben veel raakvlakken. Zoals bekend is er een beperkt aantal punten waarover de meningen principieel verschillen, maar uiteindelijk willen we met z'n allen het goede doen voor Tholen, voor onze inwoners, voor onze ondernemers en voor onze bezoekers.

De gemeenteraadsverkiezingen van 16 maart 2022 zijn ordentelijk verlopen. We zien de uitslag als een ondersteuning van het huidige beleid, maar zien de nieuwe beleidsperiode ook als natuurlijk moment om nieuwe doelen te stellen en nieuwe accenten te leggen. En daar is alle reden toe. De wereld is in vier jaar tijd flink veranderd. Corona heeft ons leven ingrijpend beïnvloed al lijkt het virus nu weg te ebben. Energie en klimaat hebben een veel prominenter plek op de agenda en heeft met de aanleg van de nieuwe infrastructuur ook zichtbare gevolgen voor ons landschap. De dienstverlening van de overheid is een echt thema geworden na de kinderopvangtoeslag-affaire: het nieuwe Regeerakkoord ademt een andere sfeer: maatwerk wordt het devies. Armoedebeleid en schuldenproblematiek krijgen een prominente plek. Ook de situatie op de woningmarkt vraagt aandacht. Het Rijk gaat regievoeren en wil 1 miljoen woningen erbij over een periode van tien jaar. Kortom, nieuwe uitdagingen genoeg. Het nieuwe beleidsprogramma zal dan ook niet alleen gekenmerkt worden door continuïteit, maar zal zeker ook vernieuwend zijn.

Leven in Zeeland: vertrouwen als basis.

Ondanks de turbulentie om ons heen en op het wereldtoneel, gaat het eigenlijk best goed met de Zeeuwen, zo blijkt uit het onlangs verschenen rapport 'Leven in Zeeland'. Negentig procent van onze inwoners is (zeer) tevreden over de kwaliteit van leven, ook in Tholen. De problemen concentreren zich met name bij de resterende tien procent: zij hebben veelal te kampen met een laag inkomen en kampen vaak met meerdere problemen.

De sociale cohesie is in Tholen relatief sterk en het vertrouwen in het gemeentebestuur relatief groot. Of om het rapport te citeren:

'Het vertrouwen in de Tweede Kamer is voor alle Zeeuwse regio's laag, variërend van 32 (Tholen) en 34 procent (Zeeuws-Vlaanderen) tot 37 procent (Walcheren). Vertrouwen in het provinciebestuur verschilt tussen regio's: waar Zeeuws-Vlaanderen een vertrouwen laat zien van 56 procent, is dat percentage voor Tholen 68. Ook het vertrouwen in de gemeentebesturen verschilt tussen de regio's; dit is het kleinst op Schouwen-Duiveland (44 procent) en het grootst op Tholen (64 procent).'

We zijn daar natuurlijk blij mee, maar er is nog een wereld te winnen. We zien een verdere groei van het vertrouwen in het gemeentebestuur als één van de belangrijkste onderwerpen in de komende beleidsperiode. Dat ligt in lijn met de reacties vanuit de verschillende fracties. We kunnen niet wachten om na de Coronatijd in gesprek te gaan met de inwoners en ondernemers om afspraken te maken over de toekomstige ontwikkelingen. We willen voor iedere kern een agenda die we samen met de inwoners vullen, zodat we samen aan de toekomst kunnen bouwen.

En we moeten blijvend investeren in de dienstverlening: zeker in dit digitale tijdperk moet de overheid begrijpelijk en toegankelijk zijn, en inwoners die vastlopen de helpende hand bieden, zodat zij daarna weer zelfstandig verder kunnen. Ook in Tholen moet iedereen mee kunnen doen.

‘Waartoe zijn wij op aarde?’.

Voordat we de verschillende programma’s doorlopen, is het de vraag waartoe de gemeente Tholen in essentie geroepen is. ‘Tholen met de tijd mee’ heeft in de afgelopen jaren een hoofdlijn opgeleverd die we willen herbevestigen:

‘In deze turbulente wereld willen we als zelfstandige gemeente Tholen strategisch en beleidsmatig onze eigen koers bepalen. En zelf de lijnen uitzetten in een gemeente waar het voor onze inwoners en bezoekers goed wonen, werken en leven is. We willen vanuit traditie en met ambitie zelf de lijnen uitzetten richting ‘Tholen 2040’. Met een dienstverlening die zich ontwikkelt van 6,4 naar 8. Onze missie is om die doelen te bereiken vanuit een soepel draaiende organisatie waarin mensen met hart en ziel en met veel plezier aan het werk zijn. We zetten stappen in die richting, gaan samen op avontuur. We volgen daarbij een strategie, waarbij we ruimte geven aan de Thoolse samenleving. We verbinden de gemeente met allerlei initiatieven in en om ons heen, zodat we elkaar versterken met als kernwaarden: Samen. Ondernemend. Natuurlijk altijd met Respect voor elkaar, voor anderen, voor de wereld om ons heen. En dus ook Duurzaam: in alles wat we doen houden we rekening met toekomstige generaties: met onze kinderen en kleinkinderen.’

Op basis van de inbreng van de verschillende fracties willen we deze hoofdlijn verder concretiseren en inkleuren. De indeling in programma’s sluit aan bij de prioriteiten die de raad in de vorige beleidsperiode gesteld heeft, maar bevat uiteraard ook een aantal nieuwe accenten die zijn terug te voeren op de speerpunten die door fracties zijn aangedragen. Bij de uitvoering van de programma’s gaan we uit van de organisatorische kracht van de samenleving en van het voorliggende veld. We maken graag gebruik van de kracht, kennis en kunde die in de samenleving aanwezig is en willen bestaande en nieuwe netwerken graag ondersteunen om zo de gewenste resultaten te bereiken.

1. Relatie burger – overheid verbeteren.

1.1. Kwaliteit van de dienstverlening.

In november 2022 hebben we een burger- en ondernemerspeiling uitgevoerd die als basis kan dienen voor het beleid. De ondernemers bleken redelijk tevreden met een 7,4, tegen 7,0 bij de vorige peiling in 2019. De tevredenheid van de burgers bleek stabiel te zijn op 6,4 en dat terwijl de trend in het land dalend is. Die 6,4 is natuurlijk niet genoeg. In onze visie op dienstverlening streven naar een gemiddelde van een 8,0. Dus er valt nog het nodige te verbeteren en dat is ons stellige voornemen in de komende beleidsperiode. Een perfecte dienstverlening door de gemeente is een belangrijke grondslag voor herstel van vertrouwen.

In de verhouding tussen overheid en burgers is het digitaal werken verder gegroeid. We voegen steeds meer diensten toe aan ‘selfservice-pakket’, de website is vernieuwd en het blijkt dat de toegankelijkheid van informatie en het aanvragen door veel burgers positief worden gewaardeerd. Inzicht in het verloop van de aanvraag en het

contact met de behandelend ambtenaren kan evenwel beter. Dus de aanstelling van burgercontactfunctionaris is in die zin logisch. Ook de kwaliteit van de openbare ruimte, mobiliteit en de voorzieningen zijn aandachtspunten die ons door burgers en ondernemers worden aangereikt.

De dienstverlening van de gemeente Tholen maakt deel uit van een grotere werkelijkheid. We zijn daarop goed aangesloten: niet als koploper, maar als slimme volger. De dienstverlening moet in de komende periode over de gehele linie naar een 8,0 en we gebruiken daarbij voorzieningen die gemeenten en andere overheden op landelijk en provinciaal niveau (laten) ontwikkelen. Gelukkig wordt afdoening van de meldingen openbare ruimte nu al goed gewaardeerd met een 8,5. Het is een mooi voorbeeld van data-gedreven werken. Door directe meting van de klanttevredenheid zitten we er bovenop.

1.2. Overheidsparticipatie en zichtbaarheid in de kernen.

Nu de pandemie voorbij is, is het moment gekomen om het contact met de inwoners te intensiveren. Tholen heeft op velerlei terrein allerlei netwerken.

We willen de zichtbaarheid van de gemeente in de kernen (verder) vergroten door alle kernen te bezoeken en per kern een dorps- en stadsagenda op te stellen. Vraag is hoe de inwoners de ontwikkeling van hun kern zien en hoe de gemeente hen daarbij kan ondersteunen: samen willen we de kwaliteit van leven in de gemeente op een hoger plan brengen en we leggen dit vast in een dorps- of stadsagenda. Na het opstellen daarvan gaan we samen aan de slag met de uitvoering. Dit moet er toe leiden dat inwoners het wonen en leven in Tholen (nog) beter gaan waarderen. Hoewel een burgerpeiling slechts een momentopname is, zou dat uit de cijfers moeten blijken.

1.3. Bestuur.

Hoewel het vertrouwen in het gemeentebestuur in vergelijking met andere Zeeuwse gemeenten relatief hoog is, menen we dat het beter kan. We willen alerter omgaan met signalen, de vinger aan de pols houden en snel(ler) inspelen op nieuwe wensen en ontwikkelingen. Iedereen moet kunnen meedoen, inclusiviteit is het uitgangspunt. We hebben een aantal instrumenten die we daartoe in kunnen zetten:

- Digitaal burgerpanel verder uitbouwen;
- Fysiek burgerpanel instellen dat kan dienen als een 'Raad van advies';
- Vergroten van participatie van jongeren via een creatieve (digitale) aanpak;
- Burgerinitiatief moet sneller worden opgepikt en een plaats krijgen op de agenda, bijvoorbeeld via het werk van de 'burgercontactfunctionaris';

Op basis van bovenstaande ontwikkellijnen willen we het functioneren van raad, college en ambtelijke organisatie nader bezien. 'Het goede' bevorderen via heldere voorstellen op hoofdlijnen, met ruimte voor debat en betrokkenheid van inwoners en ondernemers, vormt de basis voor verdere groei van het vertrouwen in de gemeente. De inwoners en ondernemers moeten ervaren dat de gemeente een betrouwbare en sterke partner is in het streven naar verbetering van de kwaliteit van leven.

2. Leefbare kernen: voorzieningen en kwaliteit openbare ruimte.

De **dialogo met de inwoners** over de leefbaarheid en de voorzieningen is lastig geweest in de afgelopen periode. Fysieke bijeenkomsten waren niet of nauwelijks mogelijk. Er is gewerkt met kaartjes en digitale instrumenten, zoals de burgerpeilingen ten aanzien van woonvisie en Omgevingsvisie. Maar over het geheel genomen is het in participatietrajecten toch fijner om elkaar te treffen. Nu de samenleving van het slot gaat en een nieuwe beleidsperiode voor de deur staat, kunnen we de ruimtelijke en sociale lijnen bij elkaar brengen, om in overleg met de bewoners plannen te maken voor de toekomst.

De kwaliteit van leven in de kernen wordt mede bepaald door de aanwezigheid van **voldoende voorzieningen**. Door de 'online' economie hebben veel winkeliers het moeilijk en is het winkelbestand in de kernen teruggelopen. De keerzijde van de medaille is, dat men nu van alles aan huis kan laten bezorgen, vaak ook binnen een dag. Dit zijn grotere ontwikkelingen waar we slechts beperkte invloed op hebben, maar waar we kunnen, ondernemen we actie. We streven er naar voldoende woningbouw te realiseren om de bevolking op peil te houden, we stimuleren het toerisme om het draagvlak voor de voorzieningen te versterken en we investeren in maatschappelijke voorzieningen, zodat de inwoners activiteiten kunnen ondernemen en elkaar kunnen ontmoeten.

Investeren in maatschappelijke voorzieningen betekent vaak: **investeren in accommodaties** voor onderwijs, sport, cultuur en ontmoeting. Met uitvoering van het Integraal Huisvestingsplan (IHP) hebben we heel wat onderwijsaccommodaties op de planning staan voor nieuwbouw of renovatie, zodat ze toekomstbestendig zijn. Waar mogelijk streven we naar multifunctioneel accommodaties, zoals de onlangs gereed gekomen brede school in Tholen. We doen dit alles natuurlijk in nauwe samenspraak met de maatschappelijke instellingen.

Ook is het van belang dat we **investeren in ruimtelijke kwaliteit**. Tholen heeft een rijke historie, zo is in de recent vastgestelde erfgoedvisie beschreven. In de meeste kernen is de historie goed voelbaar en te beleven. Er zijn tal van gebouwen die het waard zijn om te restaureren en te behouden en daar willen we in komende beleidsperiode een stevige impuls aangeven. In veel gemeenten zoals Bergen op Zoom en Deventer, heeft het particulier initiatief er voor gezorgd, dat steden zich hebben kunnen herstellen en de monumentale uitstraling versterkt is. Ook in Tholen zoeken we de samenwerking en willen we graag met particuliere initiatiefnemers meedenken over versterking van de cultuurhistorische waarden in (en ook buiten) de kernen in onze gemeente.

De **kwaliteit van de openbare ruimte** is een belangrijke factor in de beleving van de inwoners. Dat is maar weer eens gebleken in de burger- en ondernemerspeiling. Veel opmerkingen die in de peiling gemaakt worden, hebben een betrekking op de openbare ruimte. We hebben het vorig jaar ook onderkend en de raad heeft extra budget beschikbaar gesteld om de kwaliteit te verhogen. We willen dit beleid voortzetten en de waardering voor de openbare ruimte verder vergroten. Dat willen we doen door de toegankelijkheid van de openbare ruimte vergroten, zodat iedereen kan meedoen. En dat willen we ook doen door de betrokkenheid van de inwoners bij de directe woonomgeving te vergroten: de aanleg van geveltuintjes en het af en toe verwijderen van onkruid op de eigen stoep, kunnen daaraan bijdragen. Daarbij wordt er naar gestreefd om onkruid op natuurlijke wijze zonder chemische middelen te bestrijden.

Een bijzonder onderwerp van discussie is het maaibeleid. Menig inwoner wil het gras het liefst zo kort mogelijk. Maar een toenemend aantal inwoners en bezoekers ziet ook het belang van ecologie en biodiversiteit. Bijen, vlinders, vogels en insecten gedijen als er op een intelligente manier met de maaimachine wordt omgegaan. Uiteindelijk levert dat een omgeving op die voor veel mensen als prettig wordt ervaren. Het beheer van het stedelijk gebied valt onder de gemeente, maar het beheer van het buitengebied valt onder het Waterschap. We willen met het Waterschap in gesprek gaan over beheer en ontwikkeling van het buitengebied met als aandachtspunten ecologie en biodiversiteit.

3. Sociaal Domein.

Bij de start van de beleidsperiode in 2018 waren **de drie decentralisaties op het sociaal domein (werk, zorg en jeugd)** net van start. Het zijn open eind regelingen en de gemeenten hebben in de afgelopen jaren aanmerkelijk structureel budget moeten toevoegen, om de voorzieningen overeind te houden. Het budget voor het sociaal domein is in de periode 2018 tot 2022 aanzienlijk gestegen. De roep om compensatie door het Rijk is mondjesmaat en vaak slechts incidenteel gehonoreerd.

Dat heeft er toe geleid, dat de raad heeft uitgesproken, dat de **budgetten** beter beheerst dienden te worden. Ten aanzien van de verstrekkingen in de jeugdzorg is dat gelukt, al blijft de hoog-specialistische jeugdzorg een zorgenkind. Ten aanzien van de Wet maatschappelijke ondersteuning zijn de eerste tekenen van een trendbreuk zichtbaar. Via een klankbordgroep heeft de raad (geanonimiseerd) meegekeken met de dilemma's waar consultants in de dagelijkse praktijk mee geconfronteerd worden. Het verlenen van **passende zorg tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten** blijft ook in de komende periode een belangrijk uitgangspunt.

Ondanks het feit dat de gemeenten onvoldoende gecompenseerd zijn, denken we dat de verantwoordelijkheid voor de drie decentralisaties op het sociaal domein bij de gemeenten goed belegd is. Het gaat vaak om **individuele verstrekkingen** waarvoor een integraal inzicht in de leefwereld van mensen kan leiden tot een juiste beslissing. De gemeente is aanspreekbaar en bereikbaar en is bij uitstek het niveau waarop mensen die elders vastlopen, aan de hand genomen kunnen worden op weg naar oplossing van het persoonlijke probleem. De **gemeente als servicecentrum van de overheid**: dat is het idee.

Bovendien moeten gemeenten als meest nabije overheid, in staat geacht worden, om de **sociale netwerken** verder te ondersteunen en te versterken. Er ontwikkelen zich steeds meer initiatieven die er op gericht zijn om elkaar te helpen. 'Anna Zorgt' in Sint-Annaland is een bekend voorbeeld, maar ook de andere kernen zijn er soortgelijke initiatieven. Wij zijn groot voorstander van de ontwikkeling van dit **voorliggende veld** en zullen in de komende beleidsperiode stevig inzetten op het stimuleren en ondersteunen van dit soort initiatieven, en van de gezinnen en de natuurlijke netwerken om mensen heen. We zetten voluit in op de kennis, kunde en kracht van de sociale netwerken.

De **ontwikkeling van de sociale structuur** vormt de beste garantie voor een leefbare kern. Bij ons bezoek aan de kernen, willen wij samen met de inwoners verkennen hoe wij hen verder kunnen helpen. Dat kan door allerlei ondersteuning van particulier en maatschappelijk initiatief, maar bijvoorbeeld ook door een goede en aantrekkelijke inrichting van de openbare ruimte.

Deze moet uitnodigen tot het maken van een wandelingetje door het dorp of naar het dorpsbos. De openbare ruimte moet uitnodigen tot activiteit, beweging en ontmoeting.

Natuurlijk helpen een sterke sociale structuur en een goede inrichting van de openbare ruimte ook bij het terugdringen van het beroep op de **professionele zorg**. Door de vergrijzing van de bevolking zou de zorgvraag bij ongewijzigd beleid zo maar toe kunnen nemen en de Zeeuwse Zorg Coalitie heeft dan ook aangegeven, dat de kloof tussen de vraag en het aanbod steeds groter wordt. Daarom is het van belang dat we inzetten op preventie en vergroting van de zelfredzaamheid van de inwoners. Via innovatie en digitale hulpmiddelen, kunnen we de zorg beter bereikbaar houden: waarom zou je nog naar de specialist in Roosendaal gaan, als je via het beeldscherm prima contact kunt leggen, eventueel met hulp van je kleindochter? Het vraagt natuurlijk wel wat van de digitale vaardigheden en de infrastructuur. We willen dit soort ontwikkelingen samen met onze inwoners verkennen. En voor alle helderheid: ook in de toekomst moet een bezoek aan de specialist in Roosendaal mogelijk blijven.

Om de ontwikkelingen in het sociaal domein vorm te geven, is het niet alleen van belang, dat we zwaar inzetten op **vergroting van de zelfredzaamheid** van de inwoners en versterking van de sociale structuren. Ook zullen we op het regionale niveau intensief moeten samenwerken met andere gemeenten, zowel in Zeeland, als in Brabant. En daar zetten we dus ook op in.

En we zullen een reële **financiële compensatie** moeten ontvangen voor al het werk dat we doen. Samen met de VNG staan de Nederlandse gemeenten op de bres, ook voor de inwoners van Tholen. Samen met de inwoners zijn we tot veel in staat, maar we moeten wel de ruimte krijgen om het ook daadwerkelijk waar te maken.

4. Jeugd: onderwijs, sport en bewegen als basis voor een gezonde ontwikkeling.

In Nederland zijn jongeren over het algemeen gelukkig en tevreden, ook in Zeeland. Uit de jeugdmonitor blijkt dat **83% gelukkig** is en **85% tevreden over de eigen gezondheid**. Maar er zijn natuurlijk ook jongeren die minder gelukkig zijn en een steuntje in de rug nodig hebben. Uit de jeugdmonitor blijkt overigens ook, dat er nog de nodige aandachtspunten zijn op het terrein van sport en bewegen, alcoholgebruik et cetera.

'It takes a village to raise a child'. Ook in Tholen. **Het gezin** is in veel gevallen de basis voor ontwikkeling. In het verlengde daarvan zijn er zijn **veel basisvoorzieningen** die het opgroeien van jongeren begeleiden in de sfeer van kinderopvang, speelvoorzieningen, onderwijs, sport, cultuur en ontspanning. Veel van deze voorzieningen worden in stand gehouden met steun van de gemeente. De voorzieningen zijn gericht op een **ononderbroken ontwikkeling** richting maatschappelijke en economische zelfstandigheid.

Sinds het doorvoeren van de drie decentralisaties, is de gemeente daarnaast verantwoordelijk voor de jeugdzorg. Om dit vorm te geven, wordt op Zeeuws niveau samengewerkt via bureau Inkoop Jeugd Zorg (IJZ) dat organisatorisch gekoppeld is aan de GGD. De jeugdzorg is in de afgelopen jaren volop in discussie geweest. Na de decentralisatie in 2015 zijn de kosten snel opgelopen. Om te voorkomen dat dit nog verder zou stijgen, zijn in 2020 maatregelen genomen om het **budget te beheersen**.

Via het voeren van beleid en beheersing van de toegang, kan de gemeente invloed uitoefenen op de kwaliteit en het benodigde budget. Vanaf het besluit tot verstrekking gaat de uitvoering in de richting van bureau IJZ. Inmiddels is er sprake van een trendbreuk en dalen de kosten voor jeugdzorg.

5. **Armoedebeleid en schuldenproblematiek.**

Het armoedebeleid is onderdeel van het sociaal domein: het gaat om mensen die het name in financiële zin niet gemakkelijk hebben. Niet zelden is dat ook de oorzaak van allerlei andere problemen in de sfeer van wonen, werken en leven. Het nieuwe Kabinet heeft daar in het nieuwe Regeerakkoord 'Omzien naar elkaar' veel aandacht aan besteed.

Het kon ook bijna niet anders. We hebben vorig jaar zitten kijken naar de afwikkeling van de kinderopvangtoeslagaffaire. Veel ouders zijn het slachtoffer geworden van de algoritmen, van het systeem, van de overheid. Naar aanleiding daarvan is het Kabinet gevallen. We hebben een inkijkje gekregen in de leefsituatie van de gezinnen. En er zijn meer groepen die worstelen met schulden. Ook dat is in het nieuwe Regeerakkoord prominent op de agenda gezet. Door de recente stijging van de energietarieven wordt het probleem verder vergroot.

Tegen deze achtergrond is het niet verbazingwekkend dat de raad onlangs via een motie en verschillende fracties via het verkiezingsprogramma en de speerpunten, aandacht heeft gevraagd voor deze problematiek.

6. **Wonen.**

De zorg voor voldoende woningen is een onderwerp dat landelijk steeds meer in de belangstelling staat en ook in Tholen bij alle fracties hoog op de agenda staat. Er zijn veel suggesties aangedragen. In de gemeente Tholen is de woningmarkt in de afgelopen jaren veel krappere geworden. Daarom verdient woningbouw in de komende beleidsperiode extra aandacht. Er moeten voldoende nieuwe woningen gebouwd worden. Daarnaast moet het woningbestand verduurzaamd worden en er zijn behoorlijk wat doelgroepen die maar moeilijk huisvesting kunnen vinden: starters, statushouders, (internationale) werknemers et cetera. Kortom, werk aan de winkel.

Daarnaast is het de kunst om kansen te benutten. Tegenwoordig maakt het niet meer uit waar je verblijft: veel mensen werken tijd- en plaatsonafhankelijk. Er zijn steeds meer mensen die de stress van de Randstad willen inwisselen voor de rust en de ruimte van onze gemeente. En laten we wel zijn: vanuit Tholen ben je binnen een uur in hartje Rotterdam. Dat is ongeveer net zo ver als onze provinciehoofdstad Middelburg.

7. **Ruimtelijke ontwikkeling.**

De Omgevingswet is als brede Kaderwet al lang en breed vastgesteld. Deze zou moeten leiden tot **vereenvoudiging van plannen en procedures in het ruimtelijk domein**. Via de invoering van vier algemene maatregelen van bestuur zou de Wet concreet handen en voeten moeten krijgen.

Dat blijkt al knap ingewikkeld, maar nog ingewikkelder wordt het met de invoering van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). De nieuwe invoeringsdatum is nu vastgesteld op 1 januari 2023.

Dat neemt niet weg, dat er veel in gang is gezet. De Omgevingsvisie van de gemeente Tholen is goed op weg, maakt een aantal **interessante ontwikkelingsrichtingen** zichtbaar en bespreekbaar en wordt eind 2022 vastgesteld. Ook de beweging naar de inwoners en de ondernemers toe is ingezet en moet in de komende tijd concreet gestalte krijgen.

Overheidsparticipatie in burgerinitiatieven is een trend die in het gehele land wordt ingezet. Ook in Tholen. Uit de burgerpeiling blijkt ook, dat de burgers die betrokkenheid bij de planontwikkeling graag willen vergroten. Da's een mooie uitdaging voor de komende beleidsperiode.

Vaststelling van de Omgevingswet is één, maar tegelijkertijd moet er wel uitvoering gegeven worden aan **concrete projecten**. We streven er naar om de planontwikkeling zo voorspoedig mogelijk te laten verlopen. 'Ruimte aan de Thoolse samenleving' is het devies, maar het is uiteraard niet 'u vraagt, wij draaien'. Plannen moeten voldoen aan wettelijke vereisten en ook dient belangenafweging plaats te vinden. In veel gevallen zullen de projecten worden uitgevoerd door derden: ontwikkelaars, particulieren of bedrijven en dat is geen probleem, zolang wij zelf de regie hebben. Actieve grondpolitiek past daarbij en zal in de nieuwe nota Grondbeleid aan de orde komen, inclusief de discussie over de uitgifte van grotere bedrijfskavels.

8. **Energietransitie en duurzaamheid.**

'Parijs 2015' is de basis voor het huidige mondiale en landelijke beleid: voorkomen moet worden dat de temperatuur op de aarde met meer dan **1,5 graad** stijgt. In Tholen weten we wat natuur teweeg kan brengen en we hebben ons inmiddels goed beschermd. Maar het lijkt er ook op, dat het natuurgeweld tegenwoordiger heftiger wordt. Omdat het gebruik van schaarser wordende fossiele brandstoffen zoals olie, gas en steenkool, de temperatuurstijging veroorzaken, is bepaald dat we moeten **overschakelen op duurzame energiebronnen, zoals wind, zon en water**. Op alle overheidsniveaus zijn de inspanningen (en de budgetten) daar op gericht.

In het verlengde daarvan is vanuit de raad een **energievisie** ontwikkeld, gevolgd door een **warmtevisie** waarin aangegeven wordt, hoe we met terugdringing van het gasverbruik omgaan. In de komende beleidsperiode moet de uitvoering een stevige impuls krijgen; de formatie is daartoe inmiddels versterkt. Gelukkig zijn er tal van maatschappelijke initiatieven die gericht zijn op de grote omschakeling. **Tholen kiest in eerste instantie voor zon op dak, besparing van energie, isolatie, verduurzaming van bestaande bouw en lokale opwekking.** Belangrijke uitdaging is de uitbreiding van de capaciteit van het net: aanleg van een transformator-station, realisering van een verbinding tussen Brabant en Schouwen-Duiveland: het staat allemaal op de rol. Ook is het verstandig om na te denken over smart grids, zelfvoorziening, laadinfrastructuur en batterij-opslag. De ontwikkeling is zo fundamenteel, dat we het traject dat we in de komende jaren afleggen nauwlettend willen volgen: daarom willen we de **Kopgroep Energievisie** voortzetten.

9. **Landschap, landbouw en natuur.**

De energietransitie heeft consequenties voor het landschap. We zien nieuwe infrastructuur ontstaan; nieuwe masten in het landschap, overal om ons heen windmolens, een nieuwe transformatorstation in de polder aan de overkant van het Schelde Rijnkanaal. We streven er naar om de **authentieke kwaliteiten** van het Zeeuwse en het Thoolse landschap zoveel mogelijk te **beschermen** en waar mogelijk te versterken. Vandaar ook dat we het zicht op en over de Oosterschelde zo vrij mogelijk willen houden.

Maar de energietransitie is niet de enige ontwikkeling die invloed heeft op het landschap. Ook voor de **landbouw in Nederland** zal er in de komende jaren veel veranderen. Mede op basis van het stikstofbeleid zullen intensieve veehouderijen in de buurt van natuurgebieden worden gesaneerd en uitgekocht. Omdat Tholen voor al ook gericht is op akkerbouw, zal het hier in eerste aanleg niet veel consequenties hebben.

Natuurlijk blijft de **landbouw op Tholen** een factor van belang: de blijvende zorg voor voldoende zoet water en het tegengaan van zoute kwel zijn belangrijke pijlers voor de landbouw. Voedselvoorziening is en blijft belangrijk, zo heeft de oorlog in Oekraïne onlangs weer bewezen: Tholen speelt daarin een belangrijke rol. De kunst is om het te doen met respect van het landschap en natuur, zodat ook toekomstige generaties een gezonde basis van bestaan hebben.

Wel is het zaak dat we alle ontwikkelingen goed te blijven volgen en de intrinsieke waarde van het open landschap te beschermen. De gemeente Tholen heeft immers door zijn uitgestrekte openheid nog de rust en de ruimte die elders in het land steeds schaarser wordt. Tholen heeft mooie natuurgebieden, zowel binnen-, als buitendijks. Het landschap heeft een intrinsieke waarde, een waarde in zichzelf. Tholen zou nog aan waarde kunnen winnen door het landschap verder te ontwikkelen, door rekening te houden met de gevolgen van de klimaatverandering ('klimaatadaptatie') en door de biodiversiteit te vergroten.

10. **Milieu, afval en circulaire economie.**

Grondstoffen worden schaarser en de vervuiling wordt steeds meer een probleem. Er wordt gelukkig al veel gerecycled, ook in onze gemeente. Het zou mooi zijn als we van afval, grondstof zouden kunnen maken en het zo opnieuw in circulatie zouden kunnen brengen. We zouden zo de grondslag leggen voor een 'circulaire economie', een economie waarin alle stoffen worden hergebruikt.

Zo ver zijn we nog niet, ook niet in Tholen. In het kader van de '**VANG-operatie**' (**Van Afval Naar Grondstof**) is bepaald dat we afval moeten scheiden en dat we de hoeveelheid **restafval moeten terugbrengen tot 100 (en op termijn 30) kilo per persoon per jaar** in 2025. Dat is ambitieus. Dat is heel ambitieus. In Tholen zaten we in 2021 op 172 kilo en we hebben dus nog een lange weg te gaan. Met name via de milieustraat wordt flink wat restafval aangeleverd. We zullen goed moeten analyseren, welke afvalstromen er zijn en hoe we de doelstelling dichterbij kunnen brengen. Vervolgens zullen we actie moeten ondernemen. Overigens is het beleid op dit terrein niet geheel vrijblijvend: als de doelstellingen niet gehaald worden, zullen we geconfronteerd worden met heffingen, waardoor de afvalstoffenheffing mogelijk omhoog zal moeten.

Hoewel we 100 kilo in 2025 ambitieus vinden, zien we het als uitdaging om samen met de inwoners en ondernemers zover mogelijk te komen, zodat we met de lokale lasten in elk geval bij de beste vijftig gemeenten in Nederland blijven horen.

Ook ten aanzien van het milieu zullen we attent moeten zijn op de ontwikkelingen. **Schone lucht, water en bodem vormen de basis voor een gezond bestaan.** Het is lastig om vooraf aan te geven, op welke wijze dit concreet kan worden gemaakt, met uitzondering van de aanpak van een aantal vervuilde locaties en de ontgassing van tankschepen in de wateren om ons heen. We zullen waakzaam moeten zijn en ontwikkelingen in de goede richting moeten bevorderen.

11. Economie en arbeidsmarkt.

Ook de economie heeft in de afgelopen jaren heftige tijden meegemaakt. Dankzij de overheidssteun is de schade vooralsnog beperkt gebleven. Vooral de horeca en de cultuur- en evenementensector hebben zwaar te lijden gehad als gevolg van de pandemie. Maar voor het overige gaat het eigenlijk best goed. Het bedrijventerrein is uitgebreid. En verdere uitbreiding is al weer voorzien via realisering van bedrijventerrein Welgelegen IV, dat zich met name richt op Thoolse bedrijven. Ook in Sint-Philipsland is uitbreiding van het bedrijventerrein voorzien.

De **detailhandel** heeft het ook moeilijk gehad. En dat zal mogelijk wel zo blijven. De grote ontwikkeling van 'online shoppen' heeft een enorme vlucht genomen. En de pandemie heeft die trend versterkt. De detailhandel heeft het in het gehele land moeilijk, ook in Tholen. Dat is nog versterkt door het onvermijdelijke vertrek van de winkelketens uit het centrum van Tholen. Bevoorrading en parkeren bleken onoverkomelijke problemen in de smalle straatjes van de binnenstad.

Desalniettemin gaat het zo goed met de Thoolse (en Nederlandse) economie, dat er overal personeelstekort ontstaat.. De **werkloosheid is laag** en de mensen die bij de gemeente ingeschreven staan als werkzoekend, zijn meestal niet direct plaatsbaar. Door de vergrijzing van de bevolking en het wegtrekken van jongeren zal deze trend naar verwachting versterkt worden. Vraag is, hoe we bij kunnen dragen aan een gezonde arbeidsmarkt, waarbij we specifiek aandacht besteden aan deelname van mensen met een beperking. Uit een arbeidsmarktonderzoek moet blijken, hoe we hieraan kunnen bijdragen en wat voor soort bedrijven nog iets kunnen toevoegen voor de Thoolse werknemers.

Overigens tekenen zich voor onze bedrijven wel weer nieuwe uitdagingen af, met stijgende energie- en grondstofprijzen, personele schaarste en lange aanvoerlijnen. Mede met het oog daarop is het van belang om te blijven werken aan een goed vestigings- en ondernemingsklimaat en **economische structuurversterking**. Zo zou een vorm van **parkmanagement** kunnen leiden tot kwaliteitsverhoging en kostenbesparing. In samenspraak met de ondernemers willen we nadere voorstellen ontwikkelen.

12. Recreatie, toerisme, 'branding' Tholen, promotie en acquisitie.

Recreatie en toerisme zijn niet meer weg te denken uit Tholen. Mede als gevolg van de pandemie, zoeken landgenoten in toenemende mate de Zeeuwse kusten op. Dat is ook in Tholen goed merkbaar. **De rust, de ruimte, de zilte zeelucht en de kwaliteit van het landschap**, worden gewaardeerd door de eigen inwoners, maar zeker ook door bezoekers die de drukke Randstad, en de Brabantse en Vlaamse steden ontvluchten. Met de ontwikkeling van natuur en landschap, en cultuurhistorie zijn er nog veel mogelijkheden om het toerisme uit te breiden. We zetten daarbij vooral ook in op **kleinschaligheid en kwaliteit**: onze toeristisch-recreatieve voorzieningen verdienen daarbij een kwaliteitsimpuls.

Tholen is de moeite waard, maar er zijn veel mensen die dat nog niet weten. En daarmee zijn we bij de 'branding' van Tholen. De aansluiting bij de Eendrachtlinie en de Vestingsteden, maken het fotogenieke Centrum van Tholen beter zichtbaar. De monumentale sfeer trekt meer mensen van buitenaf. 'Tholen beter bekend' is inmiddels op vlieghoogte en heeft de lokale taak van de VVV overgenomen; om een groter bereik te krijgen wordt aansluiting gezocht bij de Zeeuwse Marketing Organisatie (ZMO). Er wordt extra geïnvesteerd in voorzieningen voor onze bezoekers, in strandjes, in wandel- en fietsroutes, in openstelling van allerlei kleinschalige toeristische trekpleisters, in het oude stadhuis uit 1460 als bezoekerscentrum en in het zichtbaar maken de Verdrongen Stad. Riviercruises en betere parkeergelegenheid moeten meer mensen naar de stad lokken. Ambitie genoeg. De binnenstad moet weer bruisen.

In de komende beleidsperiode zullen we in de binnenstad dan ook de beweging maken van basis naar beleving. Een bezoekerscentrum in het Oude Stadhuis moet de kleinschalige attracties op de rest van het eiland zichtbaar en toegankelijk maken, zodat mensen op de fiets stappen, om vervolgens een bezoek te brengen aan De Meestof in Sint Annaland, Het Roosevelthuys in Oud Vossemeer of via de Verdrongen stad Reymerswael en het buitendijkse fietspad aan de Oosterschelde op pad te gaan naar De Zeester. Tholen zet zich graag in voor liefhebbers van natuur en cultuurhistorie die ook nog willen overnachten of een terrasje pikken. Als we met het bezoekerscentrum in de binnenstad de cultuurhistorische waarden en natuurwaarden van Tholen toegankelijk maken, hebben we een ijzersterke combinatie.

13. Mobiliteit.

Uit het rapport 'Leven in Zeeland' blijkt dat de auto een belangrijk bezit is voor de meeste bewoners. Door de uitgestrektheid van het gebied is een **auto bijna onmisbaar**. Uit het rapport blijkt dat in vergelijking met andere gemeenten Tholenaren relatief vaak buiten de gemeente werken: meestal zit dat tussen de 20 en 30%, in Tholen is dat 47%. Tholen is qua karakter en uitgestrektheid een echte Zeeuwse gemeente, maar kennelijk wel een bijzondere Zeeuwse gemeente. Het ligt tussen twee werelden en is voor de voorzieningen voor een belangrijk deel aangewezen op West-Brabant.

Voor mensen die geen auto hebben, is het **busvervoer van groot belang**. Scholieren worden in de vroege ochtend en aan het eind van de dag vervoerd naar Bergen op Zoom, Goes of Middelharnis. Maar de rest van de dag zijn de bussen vrijwel leeg. En dat is verontrustend. Even los van het scholierenvervoer: als de bus wegvalt, tast het voor de mensen die geen

auto ter beschikking hebben, de bereikbaarheid van de voorzieningen en daarmee de leefbaarheid aan.

Het busvervoer wordt voor een belangrijk deel georganiseerd vanuit de provincies. Het doelgroepenvervoer wordt geregeld door de gemeenten. De provincie Zeeland en de gemeenten hebben een **regionale mobiliteitsstrategie** opgesteld die er opgericht is om het openbaar vervoer te vernieuwen. De kunst is om te bereiken dat we over een aantal jaren als nieuwe concessies voor het openbaar vervoer moeten worden verleend, voorzieningen in de steden voor onze inwoners bereikbaar houden. Dat kan alleen als we inzetten op innovatie en duurzame mobiliteit.

14. Veiligheid.

Tholen is over het algemeen een **rustige gemeente**, waar je je kinderen met een gerust hart over straat kunt laten gaan.

Toch gaat de verharding van de maatschappij die gepaard is gegaan met een verharding van de criminaliteit, niet aan Tholen voorbij. In de afgelopen jaren zijn er diverse incidenten geweest, vooral ook drugsgelateerd. Waakzaamheid is geboden, zowel in het buitengebied, als in de kernen en de havens. De aandacht voor bestuurlijke weerbaarheid is het antwoord van de overheid op de toenemende harde criminaliteit. Omdat de harde criminaliteit zich niet aan gemeentegrenzen houdt en steeds vaker ook gebruik gemaakt van het digitale netwerk, is het van belang dat we regionaal samenwerken.

Op het terrein van veiligheid, maakt Tholen deel uit van twee werelden: Zeeland en West-Brabant. In Zeeland draait Tholen volop mee met de veiligheidsregio. In Brabant gaat het meer om de inzet van wijkagenten, Boa's en directe politiezorg vanuit de Markiezaten. Een grotere **inzet van wijkagenten** in de gemeente is zeer gewenst, maar de eerlijkheid gebiedt te zeggen, dat de mogelijkheden beperkt zijn: het personele tekort binnen de politie is groot en het is niet mogelijk om heel snel extra personeel aan te trekken.

In het gemeentehuis is inmiddels een Veiligheidsplein gerealiseerd. Veiligheid blijft in de komende beleidsperiode een aandachtspunt.

Maar even belangrijk zijn de maatregelen die we kunnen nemen om de **druk op politie en justitie te beperken**: goede begeleiding en ontwikkeling van de jongeren, preventieve maatregelen in de buurten, een sterke en oplettende sociale structuur, een veerkrachtig sociaal vangnet en een goede begeleiding van verwarde personen zijn allemaal ingrediënten die de veiligheid kunnen bevorderen. De lijntjes met de wijkagent moeten kort zijn: de wijkagent dient als het even kan deel uit te maken van de sociale netwerken in de kernen.

15. Financiën.

Mede dankzij het gevoerde 'Duurzaam Financieel Beleid' is de **financiële positie van Tholen** goed. Alle 'metertjes' gaan de goede kant op: Tholen zit bij de top 50 van de gemeenten met relatief lage lasten, de doelstelling van 20% solvabiliteit is gehaald en we zijn inmiddels aardig op weg naar een solvabiliteit van 30%. De snelle realisering van het bedrijventerrein Welgelegen heeft daar ongetwijfeld aan bijgedragen. De herijking van het gemeentefonds is bij het nieuwe regeerakkoord weer uitgesteld, maar gaat nu toch door.

Veel factoren kunnen nog van invloed zijn op het financieel perspectief. Dat maakt onze structurele financiële situatie onzeker, zodat we net als in voorgaande jaren en zeker in deze tijd rekening moeten houden met eventuele tegenvallers en in ons financieel beleid behoedzaam moeten zijn.

We staan de komende periode voor **grote (financiële) uitdagingen**, met name ook op het terrein van energie en klimaat. Mogelijk komt onze financiële positie ons daarbij van pas. Hoewel we, met de VNG, van mening zijn dat éérs het Rijk over de brug moet komen met structurele financiële middelen, kunnen we nadenken over het inzetten van onze reservepositie om de doelstellingen op het gebied klimaat en energie te realiseren. Vanaf 2027 kunnen we vrij beschikken over het dividend van waterbedrijf Evides. Op de langere termijn hoeft een aanwending van de reserves daarom niet ten koste van onze solvabiliteit te gaan. Een **Stimulerings- en Investeringsfonds voor Klimaat en Energie**, zo mogelijk 'revolving', is een mogelijke denkrichting. Daarnaast kunnen we medefinancieren en subsidies werven. Immers, veel investeringen in duurzame infrastructuur zijn rendabel.

Kortom, de grote slag kunnen we maken door inwoners en bedrijven te helpen met concrete projecten en voorzieningen.

16. Bestuur.

Tholen heeft zich in de afgelopen jaren meer gericht op de Zeeuwse samenwerking. Het Overleg Zeeuwse Overheden (OZO) is het **bestuurlijk en ambtelijk platform** en omvat een flink aantal regionale, interbestuurlijke thema's. De samenwerking groeit en zal in de komende jaren zeker aandacht vragen. In het verlengde daarvan nemen we deel aan een flink aantal **gemeenschappelijke regelingen**, die de gemeente veel uitvoerend werk uit handen nemen, op het terrein van veiligheid, gezondheid, milieu, cultuur en op het sociaal domein.

Tholen is te klein, en overigens: alle Zeeuwse gemeenten zijn te klein, om deze taken als zelfstandige gemeente uit te voeren. We hebben in het kader van 'Tholen met de tijd mee' een afwegingskader ontwikkeld voor bestuurlijke samenwerking. We doen wat we kunnen en voeren waar mogelijk regie. Zo zijn we zuinig op het beleid en de toegang tot voorzieningen in het sociaal domein: we willen **zelf aan het stuur** zitten, zodat we kwaliteit en kosten kunnen beheersen.

Tholen investeert in de Zeeuwse samenwerking, zowel bestuurlijk, als ambtelijk. Tholen is wel een bijzondere Zeeuwse gemeente. Het is als geen ander georiënteerd op West-Brabant en dan met name op Bergen op Zoom en Steenbergen. Zorg, onderwijs, arbeidsmarkt, economie, cultuur, openbaar vervoer: het zijn allemaal beleidsvelden waarbij Tholen voor een belangrijk deel op **West-Brabant** is aangewezen. Toch is de band lossier geworden. Tholen is uit de RWB getreden. Maar **nieuwe kansen** dienen zich, met name ook in de sfeer van recreatie en toerisme: de Zuidelijke waterlinie, de Eendrachtlinie, de Vestingsteden zijn nieuwe impulsen die de samenwerking 'over de brug' kunnen versterken. **Tholen verbindt twee werelden.**

De **gemeenteraad** is de plek waar alle **lijntjes samen** komen: van daaruit kan gestuurd worden. We hebben een uitgebreid en veelkleurig palet aan partijen. In het eerste deel van de periode was sprake van een flinke tegenstelling tussen coalitie en oppositie.

Maar gaandeweg zijn de verhoudingen verbeterd. Voorstellen worden steeds meer op hun merites beoordeeld. In toenemende mate maakte de tegenstelling 'coalitie - oppositie' plaats voor een verhouding 'raad - college'. Die lijn willen we graag vasthouden en dat verdient blijvende aandacht. Natuurlijk zijn er verschillen tussen partijen, maar het belang van de gemeente, van de gemeenschap verbindt. Als we in de komende beleidsperiode die lijn willen vasthouden, is het verstandig om te spreken van een '**beleidsprogramma**'. De raad stelt het beleid vast. Het college voert het samen met de ambtelijke organisatie uit.

Het is een beleidsprogramma op hoofdlijnen. Het is ambitieus en moet natuurlijk haalbaar en betaalbaar gemaakt worden. Daarom wordt het jaarlijks uitgewerkt en aan de raad voorgelegd in de vorm van een uitvoeringsagenda (of kadernota) met ruimte voor debat en inbreng. Uitvoering geschiedt in nauwe samenspraak en samenwerking met inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners en andere overheden. Natuurlijk zijn er verschillen van opvattingen. Dat is goed. Dat is gezond. Dat is democratisch. Laten we er samen iets moois van maken, zodat het in de gemeente Tholen goed wonen, werken en leven is en blijft. Nu en in de toekomst.

Tholen, 25 april 2022

‘Samen leven, ruimte geven’: actieprogramma 2022 2026.

1. Relatie burger – overheid verbeteren.

Opgave:

We willen het vertrouwen van de burger in het gemeentebestuur minimaal handhaven op het huidige niveau en waar mogelijk versterken, onder andere door verbetering van de dienstverlening, door bezoek aan de kernen en het opstellen van dorpsagenda's, door vergroting van de participatie et cetera.

1.1.	We streven naar een waardering voor de dienstverlening over de gehele linie van minimaal een 8,0 en creëren zo een 'lerende omgeving' gericht op fundamentele verbetering.		
1.2.	We verkennen de mogelijkheden om de gemeente te ontwikkelen als vooruitgeschoven post van de overheid.		
1.3.	We zijn attent op vernieuwing en innovatie van de dienstverlening, staan open voor nieuwe initiatieven en werken daartoe samen met strategische partners.		
1.4.	We willen de zichtbaarheid van de gemeente in de kernen (verder) vergroten door alle kernen te bezoeken en per kern een dorps- en stadsagenda op te stellen.		
1.5.	We willen alerter omgaan met signalen, de vinger aan de pols houden en snel(ler) inspelen op nieuwe wensen en ontwikkelingen. Iedereen moet kunnen meedoen: inclusiviteit is het uitgangspunt.		
1.6.	We hebben een aantal instrumenten die we daartoe in kunnen zetten (en maken daar een keuze uit): <ul style="list-style-type: none">- Digitaal burgerpanel verder uitbouwen;- Fysiek burgerpanel instellen dat kan dienen als een 'Raad van advies';- Participatie van jongeren verbeteren: bij voorkeur door een vernieuwende aanpak die jongeren aanspreekt, zoals een 'speeltuinbende', een kinderburgemeester, een jeugdraad of klankbordgroep of een creatieve digitale aanpak;		

	- Burgerinitiatief moet sneller worden opgepikt en een plaats krijgen op de agenda, bijvoorbeeld via het werk van de 'burgercontactfunctionaris'.		
--	---	--	--

2. Vitale, leefbare kernen: goede voorzieningen en een fijne leefomgeving.

<p>Opgave: Samen met de inwoners maken we een dorps- of stadsagenda die gericht is op een goed en passend voorzieningenniveau en op een gezonde, groene, leefbare en veilige leefomgeving.</p>			
---	--	--	--

2.1.	We ondersteunen ondernemers en gaan per kern met hen in gesprek, zodat het voorzieningenniveau in de kernen op peil blijft en waar mogelijk versterkt wordt;		
2.2.	We investeren in multifunctioneel gebruik van gebouwen met een combinatie van scholen en accommodaties voor sport, cultuur en ontmoeten, onder andere via uitvoering van het integraal huisvestingsplan (van mei 2021).		
2.3.	We streven naar behoud en ontwikkeling van cultuur-historisch erfgoed, onder andere via uitvoering van de Erfgoednota (van oktober 2021);		
2.4.	We streven naar een gezonde, groene, leefbare en veilige leefomgeving, en derhalve naar een kwalitatief hoogwaardige openbare ruimte, blijkend uit een hogere score in de burgerpeiling.		
2.5.	We verbeteren de toegankelijkheid en begaanbaarheid openbare ruimte, zodat iedereen kan meedoen;		
2.6.	We streven er naar het onderhoud van de buitenruimte in alle kernen naar hoger plan te brengen (zowel verhard als openbaar groen): veilig, schoon en netjes.		
2.7.	We stimuleren waar mogelijk initiatiefnemers en inwoners om hierin te participeren;		

2.8.	We verhogen de verzorging openbare ruimte toeristische hotspots; denk dan aan het structureel verhogen van B naar A niveau in de zomermaanden.		
2.9.	We bevorderen mogelijk in samenwerking met het Waterschap, ecologisch beheer van de openbare ruimte en streven naar vergroting van de biodiversiteit, bijvoorbeeld door aanleg van voedselbosjes bij iedere kern.		

3. Sociaal Domein.

Opgave:

Samen met zorgketten, vrijwilligers, kerken, verenigingen, 'professionals' en maatschappelijke instellingen, zetten we in op het voorkomen van eenzaamheid en op preventie en zelfredzaamheid met als doel: gezonde, gelukkige en zelfredzame inwoners in een hechte samenleving waarin mensen naar elkaar omzien.

3.1.	We zetten in op verdere uitvoering van het Sportakkoord en het koppelen daarvan aan het Preventie-akkoord dat gericht is op positieve gezondheid;		
3.2.	Mensen die het op eigen kracht niet redden, ondersteunen we richting maatschappelijke zelfstandigheid; vergroting van de leesvaardigheid en digitale vaardigheid is daarbij een bijzonder aandachtspunt.		
3.3.	We streven naar versterking van de sociale structuur via ontwikkeling van het voorliggende veld en voorzieningen als het stimuleringsfonds (mogelijk kerngericht);		
3.4.	We ondersteunen initiatieven in de samenleving en borgen dat initiatieven op de lange termijn beschikbaar blijven voor de samenleving; we laten ons daarbij graag adviseren door adviesraden uit het sociaal domein, waarin bij voorkeur ook mensen met ervaringsdeskundigheid zitting hebben.		
3.5.	We ontwikkelen kwalitatief goede zorg en ondersteuning, onder andere via de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo):		

	uitgangspunt is passende hulp voor mensen die het nodig hebben tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten.		
3.6.	We zijn er op gespitst om bij de verhuizing van het Bravisziekenhuis, de bereikbaarheid van de ziekenhuiszorg en de huisartsenpost zo goed mogelijk te waarborgen zoals eerder afgesproken.		
3.7.	We streven naar goede ondersteuning van mantelzorgers en gezinnen (bij opvoeding).		
3.8.	We realiseren in elke kern een openbare ruimte die uitnodigt tot activiteit, beweging en ontmoeting.		

4. Jeugd.

Opgave:

Samen met ouders, opvoeders en onderwijs willen we een omgeving creëren waarbij een kind kind mag zijn (en fouten mag maken) en waarin jongeren gezond, veilig en actief kunnen opgroeien op weg naar maatschappelijke en economische zelfstandigheid.

4.1.	Participatie van jongeren verbeteren: bij voorkeur door een vernieuwende aanpak die jongeren aanspreekt, zoals een 'speeltuinbende', een kinderburgemeester een jeugdraad of klankbordgroep, een gemeentelijke open dag of een creatieve digitale aanpak;		
4.2.	In de jeugdmonitor zijn de indicatoren op het terrein van sport, bewegen en gezondheid voor de Thoolse jongeren voor verdere verbetering vatbaar.		
4.3.	We streven naar goede basisvoorzieningen die jongeren ondersteunen in hun ontwikkeling naar maatschappelijke en economisch zelfstandigheid: daarin past zeker ook de preventieve aanpak via het jongeren- en buurtsportwerk.		
4.4.	<ul style="list-style-type: none"> via het onderwijs zullen we bijdragen aan doorlopende leerlijnen en ondersteuning op het terrein van sport, muziek, cultuur en erfgoed; we vinden het belangrijk dat kinderen meer bewegen en bevorderen 		

	het 'zwemmen' voor kinderen die in dit waterrijke landje nog geen zwemdiploma hebben.		
4.5.	<ul style="list-style-type: none"> via het jongerenwerk, jeugdzorg, oprichting van een jeugdthunk, een jaarlijks evenement en andere faciliteiten bevorderen we die ontwikkeling. 		
4.6.	We zetten in op verdere uitvoering van het Preventie-akkoord gericht op positieve gezondheid.		
4.7.	We streven er naar dat jongeren liefst in een gezin, maar in elk geval zoveel mogelijk in hun eigen omgeving kunnen opgroeien en zich kunnen ontwikkelen: zwaardere vormen van zorg worden vervangen door lichtere vormen, onder andere via de verdere ontwikkeling van sociale structuren en netwerken.		

5. Armoedebeleid en schuldenproblematiek.

Opgave:

Samen met betrokkene, het netwerk en maatschappelijke instellingen willen we via een preventieve aanpak zo veel mogelijk voorkomen, dat mensen in armoede komen te verkeren en problematische schulden opbouwen. Als ze toch in die situatie geraken, willen we deelname aan het maatschappelijk verkeer mogelijk maken, zodat ze zo snel mogelijk weer zelfredzaam zijn.

5.1.	We herijken het armoedebeleid: daarbij kan gedacht worden aan verruiming van de doelgroep of aan uitbreiding van het instrumentarium.		
5.2.	We geven op korte termijn uitvoering aan de uitkering van de energietoeslag door de gemeente.		
5.3.	We streven er in alles naar om de doelgroep zelfredzaam te maken en niet langer afhankelijk te laten zijn van een bijdrage van de overheid.		
5.4.	Tot die tijd willen we via doelgerichte inzet en steun onze doelen te bereiken; creativiteit		

	kan hier mogelijk leiden tot duurzame oplossingen met lagere structurele lasten;		
5.5.	We ontwikkelen een vroegtijdige aanpak van de schuldhulpverlening, met een goed toegankelijk loket, zodat schuldenproblematiek zoveel mogelijk wordt voorkomen; bijzondere aandacht verdient de kwaliteit van eventuele bewindvoering.		

6. Duurzaam wonen.

Opgave:

Samen met onze strategische partners, zoals Stadlander, willen we in de komende jaren minimaal vierhonderd woningen aan de voorraad toevoegen om zo de verschillende doelgroepen uit Tholen goed en duurzaam te kunnen huisvesten. Daarnaast verduurzamen we de bestaande voorraad en bevorderen we zo veel mogelijk dat woningen voor de Thoolse woningzoekenden beschikbaar komen.

6.1.	De Woonvisie (van oktober 2021) vormt de basis en kan mogelijk verder worden ingekleurd;		
6.2.	We bouwen naar behoefte en bevorderen daarbij doorstroming.		
6.3.	We zorgen er voor dat iedere kern de eigen aanwas kan huisvesten;		
6.4.	We versnellen het woningbouwprogramma ...		
6.5.	... zodat allerlei doelgroepen aan bod kunnen komen met als suggesties: <ul style="list-style-type: none"> - klein wonen (bijvoorbeeld via 'tiny houses'); - Thoolse bedrijven koppelen aan locaties, zodat zij hun (internationale) werknemers kunnen vestigen; - meer ruimte creëren voor Thoolse bedrijven om huisvesting te realiseren voor hun (internationale) werknemers', eventueel via vestiging van arbeidsmigranten aan de randen van bedrijventerreinen; - bouw van betaalbare woningen, ook in de nieuwbouw; - voorrang en ruimte voor Thoolse starters: er zijn diverse instrumenten om recreatief 		

	<p>gebruik van de reguliere woningvoorraad te ontmoedigen, waaronder de zelfbewoningsplicht;</p> <ul style="list-style-type: none"> - verstrekking van startersleningen. - vrije kavel bouw in elke kern (naast reguliere projecten). - 		
6.6.	We experimenteren met nieuwe woonvormen en met welstandsvrij bouwen;		
6.7.	We bevorderen verduurzaming van de bestaande woningvoorraad, onder andere via: isolatie, zonnepanelen, aardgasvrij wonen.		
6.8.	We zorgen er voor dat nieuwbouw toekomstgericht, innovatief en duurzaam is.		

7. Ruimtelijke ontwikkeling: concrete projecten op basis van Omgevingsvisie.

Opgave:

Samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners ronden we de Omgevingsvisie af, gericht op een goed woon-, werk en leefklimaat. We realiseren concrete projecten en creëren nieuw ontwikkelperspectief voor initiatieven die rekening houden met ruimtelijke kwaliteit, duurzaamheid en klimaatbestendigheid.

7.1.	We stellen de Omgevingsvisie vast en houden daarbij rekening met de verandering van het klimaat ('klimaatadaptatie') ...		
7.2.	... en in het verlengde daarvan: passen we het instrumentarium aan;		
7.3.	<p>Concrete projecten zoals deze nu in gang gezet of voorzien zijn, willen we daadwerkelijk realiseren:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tholen: Molenvlietsedijk, Welgelegen IV, derde ontsluiting; - Sint Maartensdijk: Smerdiek West, brede school, park, zwembad, mogelijke start Geertruidapolder; - Sint Annaland: haven en recreatiegebied, start Voorstede II. - Oud Vossemeer: daadwerkelijke realisering van de rondweg en in het verlengde daarvan geeft dat ruimte voor extra woningbouw en voor afronding bedrijventerrein aan de zuidkant van het dorp; 		

	<ul style="list-style-type: none"> - Sint Philipsland: uitbreiding bedrijventerrein, plan 'Aan de kreek'; - Overige kernen: bouwen voor eigen aanwas. - 		
7.4.	We herzien het grondbeleid, met daarin aandacht voor de vormgeving van de actieve grondpolitiek en een lijn ten aanzien van de uitgifte van grotere kavels bedrijventerrein.		

8. Energietransitie en duurzaamheid.

Opgave:

Samen met inwoners, ondernemers, maatschappelijke instellingen en andere overheden streven we er naar om de energievisie uit te voeren en daarmee in 2025 voor minimaal 25% duurzame energie in onze energiebehoefte te voorzien en dat verder door te ontwikkelen naar 55% duurzame energie in 2030.

8.1.	We voeren de energievisie (van juni 2021) uit in nauwe samenspraak met de Kopgroep vanuit de raad ...		
8.2.	... en in nauwe samenspraak met inwoners, ondernemers, maatschappelijke instellingen en andere overheden;		
8.3.	We zetten in eerste aanleg in op energiebesparing, isolatie en lokale opwekking via bijvoorbeeld zon op dak;		
8.4.	Wat betreft wind streven we eventueel naar concentratie op Krammer en Kreekrak ...		
8.5.	... en willen we (bij eind levensduur en realisering van de doelstelling) de molens op de eilanden als het even kan beperken;		
8.6.	We ontzorgen mensen ('geen gedoe'), bijvoorbeeld via (gratis) duurzaamheidsadvies ...		
8.7.	... met daarbij bijzondere aandacht voor lagere (en midden) inkomensgroepen;		
8.8.	We overwegen instelling van een lokaal duurzaamheidsfonds voor woningen met een slecht energielabel;		

8.9.	We werken aan bewustwording en duurzaam resultaat voor de langere termijn.		
------	--	--	--

9. Landschap, landbouw en natuur.

Opgave:

Samen met de agrariërs, het Waterschap, natuurverenigingen en andere betrokkenen streven we naar een verrijkende perspectiefvolle ontwikkeling van landbouw, landschap, recreatie en natuur.

9.1.	We streven naar vaststelling van de Omgevingsvisie (is gepland voor de raad van december 2022);		
9.2.	We bevorderen ontwikkeling van een toekomstbestendige agrarische sector, met als insteek een strategische alliantie met de agrariërs als dragers en beheerders van het landschap: we scheppen ruimte voor aanvullende maatschappelijke en groen-blauwe diensten, het terugbrengen van oude landschapsstructuren, bloemrijke akkerranden en toeristische plannen als nieuwe economische dragers (verbrede landbouw).		
9.3.	We laten in samenspraak met onze strategische partners, een landschapsontwikkelingsplan maken en houden daarbij rekening met de effecten van klimaatverandering (zeespiegel, hitte, droogte, wateroverlast et cetera); na vaststelling gaan we samen met hen aan de slag met de uitvoering.		

10. Milieu, afval en circulaire economie.

Samen met onze inwoners en ondernemers streven we onder andere via onze afvalinzameling naar een schoner milieu en naar vermindering van het restafval naar 100 kilo per persoon per jaar in 2025, als opmaat naar een vermindering naar 30 kilo per persoon in 2030 en een volledig circulaire aanpak in 2050.

10.1	We komen met voorstellen om onze afvaldoelstellingen te realiseren.		
------	---	--	--

10.2.	We zetten het afval dat we inzamelen zo veel mogelijk om in grondstof (VANG) en bevorderen waar mogelijk duurzaam gebruik van grondstoffen.		
10.3.	We nemen via het milieubeleid maatregelen die de kwaliteit van lucht, water en bodem beschermen en bevorderen;		
10.4.	We maken vervuilde locaties geschikt voor gebruik.		
10.5.	We bevorderen waar mogelijk, dat het ontgassen van schepen niet langer ongericht en onbelemmerd plaatsvindt.		

11. Economie en arbeidsmarkt.

Opgave:

Samen met de ondernemers werken we aan een kwalitatief hoogwaardig en duurzaam vestigingsklimaat waarin bedrijven kunnen gedijen en dat zo veel mogelijk aansluit bij de Thoolse arbeidsmarkt.

11.1.	We voeren een arbeidsmarktonderzoek uit ...		
11.2.	... en in het verlengde daarvan, bepalen we de behoefte aan nieuw bedrijventerrein die we biodivers, klimaatadaptief en duurzaam inrichten.		
11.3.	We realiseren bedrijventerrein Welgelegen IV in Tholen, uitbreiding bedrijventerrein Sint-Philipsland en na aanleg van de rondweg: bedrijventerrein Oud Vossemeer. Overige bedrijventerreinen kunnen waar mogelijk meegroeien.		
11.4.	We verrichten onderzoek naar versterking infrastructuur bedrijven, waar parkmanagement onderdeel van is: <ul style="list-style-type: none"> - Aantrekken nieuwe bedrijven; - Collectieve beveiliging; - Verhogen van de beeldkwaliteit verzorging openbare ruimte; - Herstructurering en revitalisering bedrijventerreinen om verloedering tegen te gaan; 		

	<ul style="list-style-type: none"> - Collectieve duurzaamheidsprojecten; - Collectieve deelmobiliteit en bereikbaarheid via openbaar vervoer. - Parkeerplaats voor vrachtwagens in combi met snellaadstation; - Collectieve afvalinzameling en verwerken. - 		
11.5.	We verduurzamen bedrijventerreinen onder andere via 'zon op dak' en andere duurzame mogelijkheden (mede op basis van energievisie);		
11.6.	We streven naar opheffing van de netwerkcongestie.		
11.7.	Ten aanzien van de detailhandel faciliteren we lokale ondernemers.		
11.8.	We overwegen een vangnet te creëren voor ondernemers, om zo, mogelijk via fondsvorming, de gevolgen op te vangen van de Corona-periode en van de dreigende crisis als gevolg van schaarste aan personeel, energie en grondstoffen ...		
11.9.	... en daarnaast bekijken we specifiek welke post-Corona-maatregelen we kunnen nemen ten aanzien van de horeca.		

12. Recreatie, toerisme, 'branding' Tholen, promotie en acquisitie.

Opgave:

Samen met ondernemers, agrariërs en strategische partners en in lijn met onze traditionele waarden, streven we er naar een verdere verbetering van kwaliteit en mede daardoor naar verhoging van het aantal overnachtingen van 329.000 (2018) naar 340.000.

12.1.	'Van basis naar beleving' is het motto van ons huidige toeristisch-recreatief beleid; in 2023 wordt het beleid opnieuw gezien.		
12.2.	We willen de dorpen en het buitengebied beter beleefbaar maken en in het verlengde daarvan bevorderen we de ontwikkeling van de binnenstad Tholen, met mogelijk een		

	bezoekerscentrum in Oude stadhuis als entree voor de attracties in de kernen;		
12.3.	We creëren voldoende ruimte voor uitvoering van de erfgoedvisie, zodat de aantrekkelijkheid van Tholen verder vergroot wordt (in samenhang met eventuele subsidieverordening);		
12.4.	We verbeteren wandel- en fietsroutes en verbinden daarmee waar mogelijk de kernen; bijzondere aandacht is er voor het buitendijks fietsen waarbij deze routes in een vloeiende lijn verbonden zijn met binnendijkse routes.		
12.5.	Via gebiedsontwikkeling onderzoeken we of we strandjes kunnen opwaarderen, inclusief voorzieningen, omgeving en parkeren.		
12.6.	We streven naar realisering van een elk-weer-accommodatie op Tholen waarbij verbinding leggen en faciliteren uitgangspunt is, bijvoorbeeld: nieuwbouw commercieel, gebruik sporthallen in de zomer, agrarische bedrijven “kieke bie de boer”;		
12.7.	We streven naar structurele verbetering van toeristische ‘hotspots’, waarbij te denken valt aan strandjes en duiklocaties, maar ook cultureel erfgoed buiten de centra;		
12.8.	We realiseren voorzieningen voor de ontvangst van riviercruises in de haven van Tholen;		
12.9.	We versterken de formatie om zo het toeristisch-recreatief beleid verder uit te bouwen;		

13. Mobiliteit.

Opgave:

Samen met de inwoners, maatschappelijke organisaties en andere overheden willen we de mogelijkheden voor mobiliteit minimaal handhaven, maar liever nog vergroten en vernieuwen door aan te haken bij de regionale mobiliteitsstrategie onder het motto 'de reiziger centraal'.

13.1.	We garanderen de bereikbaarheid van de kernen met de auto, ...		
13.2.	... en zullen tegelijkertijd milieuvriendelijk vervoer, per fiets, te voet of op andere wijze bevorderen; we streven daarbij naar aantrekkelijke, veilige routes.		
13.3.	Met het oog daarop bevorderen we duurzame mobiliteit via de aanleg van nieuwe infrastructuur, zoals laadpalen, via onderzoek naar realisering van een waterstofstation, via het bevorderen van gezamenlijk gebruik van vervoermiddelen et cetera.		
13.4.	We streven minimaal naar handhaving van de mogelijkheden tot verplaatsing op het huidige niveau.		
13.5.	Met de regionale mobiliteitsstrategie als basis, willen we toegroeien naar een kwalitatief open vervoersysteem in 2025 met mobiliteits 'hubs' waar je gemakkelijk van vervoermiddel kunt wisselen: in het verlengde daarvan gaan we met de Provincie in gesprek hoe we het aanbod van het openbaar vervoer in Tholen zo maximaal mogelijk kunnen organiseren en we betrekken daarin lokale initiatieven als Thover.		
13.6.	Met het oog daarop ontwikkelen we een lobbystrategie die er op gericht is om de mogelijkheden voor mobiliteit te vergroten ('reiziger centraal').		

14. Veiligheid.

Opgave:

Samen met inwoners, ondernemers, politie, handhavers en justitie streven we naar een veilig Tholen.

14.1.	We streven naar aanpak van ondermijning en vergroting van de bestuurlijke weerbaarheid.		
14.2.	Voor zover dat binnen ons vermogen ligt, streven we naar uitbreiding van het aantal wijkagenten en handhaving.		
14.3.	Via preventieve maatregelen en de ontwikkeling van het voorliggende veld, willen we de druk op politie en justitie beperken.		
14.4.	We bevorderen bewustwording ten aanzien van cybercriminaliteit en bevorderen digitale weerbaarheid.		
14.5.	We ontwikkelen de lokale samenwerking in de veiligheidsketen via het Veiligheidsplein.		
14.6.	We ontwikkelen de regionale samenwerking, onder andere via de Veiligheidsregio('s) en het Zorg- en Veiligheidshuis.		

15. Financiën.

Opgave:

We streven met kracht naar realisering van onze ambities, maar willen als gemeente een financieel gezonde positie met een gematigde ontwikkeling van de lokale lasten en een sluitend meerjarenperspectief. We geven de verwerving van subsidies een nieuwe impuls en zoeken naar creatieve, innovatieve manieren om onze doelen te bereiken.

15.1.	We willen een duurzaam financieel beleid met ruimte voor investering, inclusief grondbeleid en inkomsten gemeente: een financieel gezonde gemeente die toekomstbestendig is;		
-------	--	--	--

15.2.	We willen bij de vijftig gemeenten horen met de laagste lokale lasten.		
15.3.	We zoeken nieuwe wegen op het gebied van het genereren van inkomsten: zo kan een stimuleringsfonds voor klimaat en energie met eigen middelen gevuld worden, maar ook met subsidies van andere overheden, zodat we lokale investeerders (verder) op weg kunnen helpen.		

Tholen, 25 april 2022